

उहुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते ।

धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥ ८२ ॥

हे पुरुष यज्ञपुरुष तवात्मानं तदीयं शरीरं प्रति धनं सनिष्यन्तीनाम् पणु दाने हवीद्वयं धनं दातुमिहन्तीनामोषधीनां शुष्मा बलानि सामर्थ्यानि उदीरते उद्गच्छन्ति प्रकाशीभवन्ति गावो गोष्ठादिव यथा गोष्ठात्स्वस्थानाद्गावोऽरण्यदेशं प्रति उद्गच्छन्ति तद्वत् ईर कम्पे अदादिः ॥ ८२ ॥

इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयं स्थ निष्कृतीः ।

सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ८३ ॥

हे ओषधयो वो युष्माकमिष्कृतिर्नाम निष्कृतिनाम्नी माता जननी निष्करोति व्याधिं नाशयति निष्कृतिः निशब्दो बहुलमिति [३.१.१७.] प्रातिशाख्यसूत्रेणोपसर्गैकदेशनकारलोपः अथो अपि च यूयमपि निष्कृतीः निष्कृतयः स्थ व्याधिनिष्क्रमणकारिण्यो भवथ निष्कृतिमातृकत्वात् । किं च सीराः सहु इरया अन्नेन वर्तन्त इति सीराः सहुस्य सादेशे ढिलोप इकारदीर्घश्च हान्दसः यद्वा सीराः क्षुधादीनामपसारयिष्यः यद्वा सीरं क्लृप्तं निष्यादकत्वेन यासु ताः सीराः । पतत्रिणीः पतत्रं पतनं गमनं विद्यते यासां ताः पतत्रिण्यः प्रसरणशीलाश्च स्थन भवथ वा हन्द्सीति [पा० ६.१.१०६.] दीर्घः तप्तनवित्यादिना [पा० ७.१.४५.] यस्य यनादेशः । यत् यस्मात् आमयति अम रोगे चुरादिः शत्रन्तः रुजति आमयाविनि (39.) नरे स्थितं रोगं निष्कृथ नाशयथ यद्वा यत् आमयति यत् क्षुधादिकं रोगवद्वाधते तयूयं निष्कृथ करोतेः शपि लुप्ते लटि वृषम् ॥ ८३ ॥

अति विश्वाः परिष्ठा स्तेन-इव व्रजमक्रमुः ।

ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किं च तन्वो रपः ॥ ८४ ॥

परि सर्वतो रोगानधिष्ठाय तिष्ठन्तीति परिष्ठाः रोगनाशिका विश्वाः सर्वाः ओषधीः ओषधयो यदा अत्यक्रमुः आक्रमन्ते भक्षिताः सत्यो देहं व्याप्नुवन्ति क्रमतेर्लङि अन उष् हान्दसः । तत्र दृष्टान्तः स्तेन-इव व्रजम् यथा रात्रौ स्तेनश्चो-